

Prinsipp- og handlingsprogram del 1

Prinsipprogram for EL og IT Forbundet

Landsmøteperioden 2027–2031

Innledning

EL og IT Forbundet kjemper for et trygt og rettferdig arbeidsliv, en sterk fagbevegelse og en samfunnsutvikling tuftet på solidaritet, demokrati og fellesskap.

EL og IT Forbundet skal jobbe for et trygt og seriøst arbeidsliv som fremmer faste ansettelser, kompetanseutvikling og medbestemmelse for de ansatte. Forbundet skal jobbe for gode lønns- og arbeidsvilkår, økt sysselsetting, gode rammevilkår for våre bransjer, og for en rettferdig omstilling fra fossil til fornybar energi, der arbeidstakerne står i sentrum.

Forbundets organisasjonsfilosofi er at styrken i organisasjonen skal bygges nedenfra. Forbundet skal jobbe for høy organisasjonsgrad, høy tariffavtaledekning og sterke tillitsvalgte på alle våre arbeidsplasser. De tillitsvalgte er den viktigste ressursen for at forbundet skal nå sine mål og ivareta sine medlemmer. Forbundets organisasjon skal innrettes for å bygge sterke og selvstendige klubber.

EL og IT Forbundet vil kjempe for et arbeidsliv med høye standarder, og mot samfunnsendringer som undergraver arbeidsfolks rettigheter, trygghet og helse. Arbeidslivskriminalitet har fått fotfeste og undergraver det norske arbeidslivet og velferdsstaten. EL og IT Forbundet vil kjempe for at alle som jobber i Norge har norske lønns- og arbeidsvilkår.

For en arbeidstakerorganisasjon er både forhandlingsarenaen og den politiske arenaen viktige. Gjennom forhandlinger og tariffavtaler vil EL og IT Forbundet kjempe for å bedre medlemmenes lønns- og arbeidsvilkår. Gjennom politisk arbeid vil forbundet kjempe for gode rammevilkår for våre bransjer og en samfunnsutvikling med mer demokratisk styring, mer innflytelse for arbeidstakerne og mindre makt til kapitaleierne. Når kamp er nødvendig gjennomfører EL og IT Forbundet streiker, markeringer og aksjoner for å opprettholde og forbedre rettigheter for medlemmene og tillitsvalgte. Sammen er vi sterke!

32 Et organisert arbeidsliv og en sterk fagbevegelse er viktige forutsetninger for å
33 motvirke ulikhet, bevare demokratisk legitimitet og videreutvikle velferdsstaten. EL
34 og IT Forbundet vil kjempe for å styrke fagbevegelsens og arbeidstakernes makt og
35 innflytelse for å sikre en samfunnsutvikling basert på solidaritet, rettferdighet og
36 fellesskap.

37 EL og IT Forbundet ønsker et åpent og inkluderende samfunn og vil bekjempe alle
38 former for diskriminering og rasisme. Forbundet har nulltoleranse for seksuell
39 trakassering og mobbing, og skal jobbe for likestilling mellom kvinner og menn.

40 EL og IT Forbundet er tilhengere av en sterk velferdsstat basert på demokratiske
41 prinsipper. En sterk offentlig sektor sikrer velferd, tilrettelegger for god
42 næringsutvikling og fungerer som en motvekt mot markedsliberalismen. EL og IT
43 Forbundet vil arbeide for en offentlig sektor styrt etter brukernes behov og vil
44 motarbeide alle former for privatisering og konkurranseutsetting av offentlige
45 tjenester. Nødvendig infrastruktur og tjenester skal fortsatt være i offentlig regi og
46 eie, og allerede privatiserte tjenester tas tilbake i offentlig eie eller regi.

47 Klimaendringer er den alvorligste trusselen menneskeheten står overfor. Uten en
48 omfattende omlegging av verdens energiforbruk vil konsekvensene bli enorme, og
49 de som har minst fra før vil bære de største byrdene. Energiforbruket må dreies fra
50 fossile energibærere til fornybare ressurser. Fagbevegelsen må være en pådriver for
51 en klimavennlig næringspolitikk for rettferdig omstilling til et karbonnøytralt samfunn,
52 der løsningene på klimautfordringene og kampen for sosial rettferdighet går hånd i
53 hånd.

54 EL og IT Forbundet oppfordrer klubber, fagforeninger og distrikter til å diskutere
55 politikk og økonomi og veien mot et samfunn bygget på fellesskap og solidaritet.

56 **Lønns- og arbeidsvilkår**

57 ***EL og IT Forbundets grunnleggende oppgave er å sikre medlemmene gode og***
58 ***rettferdige lønns- og arbeidsvilkår. Forbundet vil forsvare og styrke de***
59 ***kollektive tariffavtalene, sikre norske lønns- og arbeidsvilkår for alt arbeid***
60 ***utført i Norge og verne om den frie forhandlingsretten.***

61 Faste ansettelser og heltidsstillinger skal være normen i norsk arbeidsliv. EL og IT
62 Forbundet vil motarbeide alle former for atypiske ansettelser og arbeide for et verdig
63 arbeidsliv med en aktiv seniorpolitikk. Privatisering, outsourcing og konkurranse-
64 utsetting øker presset på norske lønns- og arbeidsvilkår – forbundet vil bruke alle
65 tilgjengelige virkemidler mot denne utviklingen. Norske lønns- og arbeidsvilkår skal
66 gjelde for alt arbeid utført i Norge. Tilsynet med at kravene etterleves og at brudd får
67 konsekvenser er avgjørende, og forbundet vil jobbe for økte ressurser til
68 tilsynsorganene.

69 EL og IT Forbundet mener at lønns- og arbeidsvilkår for den enkelte skal reguleres
70 gjennom kollektive avtaler og lovverk. Lønnspolitikken må sikre medlemmene en
71 rettferdig andel av verdiskapningen og utjevning av lønnsforskjeller. Fra 2016 har
72 flere tariffoppgjør endt med redusert kjøpekraft. Moderate oppgjør har bidratt til
73 omfordeling i feil retning, og en videreføring av moderasjonslinjen vil øke
74 klasseforskjellene.

75 For EL og IT Forbundet er det uakseptabelt med noen form for inngrep i den frie
76 forhandlingsretten, også gjennom EU-direktiv. Forbundets tariffpolitikk skal utformes
77 gjennom bred deltakelse i organisasjonen. Forbundet vil jobbe for at ILO-
78 konvensjonene har forrang foran EØS-avtalen.

79 HR-systemer som baserer seg på mistillit til arbeidstakere har i mange virksomheter
80 erstattet trivsel og inkludering med fryktkultur. Arbeidstakere skal ikke overvåkes av
81 sin arbeidsgiver. Partsamarbeidet i bedriftene skal respektere den norske modellen.
82 Tillitsvalgte skal være trygge i sin rolle – et angrep på en tillitsvalgt er et angrep på
83 hele forbundet.

84

85 **Arbeidslivskriminalitet og sosial dumping**

86 ***EL og IT Forbundet vil bekjempe arbeidslivskriminalitet og sosial dumping,***
87 ***sikre alle arbeidstakere i Norge norske lønns- og arbeidsvilkår og styrke***
88 ***kontrollen og sanksjonene.***

89 EL og IT Forbundet vil kjempe mot at arbeidslivet preges av arbeidslivskriminalitet,
90 sosial dumping og en svekket arbeidsmiljølov. Det er positivt at arbeidere fra andre
91 land kommer til Norge for å søke arbeid – forbundet skal være forbundet for alle
92 arbeidstakere innenfor organisasjonsområdet. Alle som jobber i Norge, skal ha
93 norske lønns- og arbeidsvilkår.

94 Det norske samfunnet kan ikke basere sin velferd på at store deler av arbeidsstyrken
95 mangler grunnleggende rettigheter. Frislipp av bemanningsbransjen har bidratt til
96 at faste ansatte erstattes med arbeidskraft med løsere tilknytning. EL og IT
97 Forbundet ønsker et generelt forbud mot innleie fra bemanningsforetak, slik vi hadde
98 i norsk arbeidsliv før 2000.

99 Lov om allmenngjøring av tariffavtaler er et viktig verktøy for å sikre at utenlandske
100 arbeidstakere har et minimum av rettigheter. Innleiebedriften plikter å dokumentere
101 at likebehandlingsprinsippet er overholdt. Bestemmelsene om midlertidige
102 ansettelser i arbeidsmiljøloven må strammes inn slik at prosjektansettelser ikke blir
103 mulig. Gjennomsnittsberegning av arbeidstid tillates bare når det er inngått
104 tariffavtale med fagforening med innstillingsrett.

105 I dag er risikoen for å bli tatt for sosial dumping og arbeidslivskriminalitet relativt lav.
106 Arbeidstilsynet har ikke tilstrekkelig kapasitet, og lovbrudd henlegges i altfor stor
107 grad hos politiet. Sterkere sanksjonsmuligheter og strengere straff når
108 arbeidslivskriminalitet avdekkes er nødvendig.

109 **Pensjon**

110 ***EL og IT Forbundet vil sikre gode og forutsigbare pensjonsordninger for alle,***
111 ***med mål om en samlet pensjon på minst to tredeler av sluttlønn og reell***
112 ***mulighet for tidligpensjon.***

113 EL og IT Forbundet er opptatt av at medlemmene skal ha gode pensjonsordninger –
114 alderspensjon i Folketrygden, avtalefestet pensjon (AFP) og
115 tjenstepensjonsordninger.

116 Det er positivt at alle i prinsippet kan gå av fra fylte 62 år, men mange faller utenfor.
117 Dette gjelder særlig dem med deltidsstillinger, lav lønn eller uten AFP. Kvinner er
118 overrepresentert blant disse. Levealdersjusteringen spiser etter hvert opp store deler
119 av pensjonen.

120 EL og IT Forbundet vil arbeide for å trappe ned og på sikt avvikle
121 levealdersjusteringen, som rammer de som ikke kan stå i jobb til høy alder.

122 Ytelsene fra folketrygden må økes. Målet er at samlet ytelse fra Folketrygden,
123 tjenstepensjonsordninger og AFP skal gi minst to tredeler av sluttlønn ved avgang
124 ved 62 år. For arbeidstakere som ikke kan stå i jobb utover 62 år, må det etableres
125 sikringsordninger.

126 Andelen ansatte med innskuddspensjoner øker, men for mange er innskuddene for
127 lave og ordningene for dyre å administrere. AFP-ordningen er endret fra en
128 førtidspensjon til en livsvarig tilleggspensjon. For dem som må gi seg tidlig, er retten
129 til AFP uten tap i livsvarig pensjon uvurderlig. EL og IT Forbundet vil forsvare og
130 forsterke AFP-ordningene i offentlig og privat sektor.

131 Staten må bidra med betydelige midler i AFP-ordningen. Det gjenstår å få på plass
132 regler for ivaretagelse av dem med særaldersgrenser.

133

134 Ungdom

135 ***EL og IT Forbundet vil sikre at ungdom har en aktiv stemme i forbundet og***
136 ***våre bransjer er attraktive med reell tilgang til lærlingeplasser og fast arbeid.***

137 EL og IT Forbundet har mange unge medlemmer. Ungdom skal ha en stemme i
138 forbundet og i den politiske dagsorden.

139 Forbundets bransjer skal være attraktive for ungdom. Det forutsetter faglært
140 arbeidskraft verdsettes, prioriteres og at bransjen aktivt rekrutterer og beholder unge.
141 Unge arbeidstakere skal tilbys faste stillinger etter endt lære-, studietid og sikres
142 trygge og gode arbeidsforhold fra starten av yrkeslivet. Krav om aktive lærebedrifter i
143 offentlige og private kontrakter er et viktig virkemiddel for å sikre at nye generasjoner
144 får inngang til fagene. At ungdom ikke er i utdanning eller arbeid er et stort problem,
145 som gjør det vanskeligere å legge grunnlaget for et godt og selvstendig liv. EL og IT
146 Forbundet mener at alle unge har rett til arbeid eller utdanning og at samfunnet har
147 et ansvar for å sikre dette.

148 Et aktivt ungdomsarbeid i alle ledd i organisasjonen, med aktive unge tillitsvalgte, er
149 et mål for forbundet. Ungdomsarbeidet skal bygges på at det er de unge som vet
150 best hvordan det er å være ung, og at unge medlemmer ikke bare er fremtiden til
151 forbundet, men er en del av forbundet i dag. Det betyr at aktive ungdomsutvalg,
152 reelle muligheter for deltakelse og medbestemmelse, og en organisasjonskultur som
153 tar unge på alvor. For at ungdomsarbeidet skal lykkes må det settes av nok tid og

154 ressurser til dette arbeidet i alle ledd i forbundet. Forbundet skal legge til rette for at
155 ungdom skoler, organiseres og engasjeres.

156 Mange av utfordringene forbundets unge medlemmer møter er tverrfaglige og
157 internasjonale. Samarbeid med ungdom i andre LO-forbund, i de nordiske og
158 europeiske faglige føderasjonene er derfor en viktig del av ungdomsarbeidet og skal
159 styrkes aktivt.

160 Forbundet ser på elev- og studentarbeidet som en arena hvor vi har stort potensial
161 og som skal ha en større plass i forbundet. Studentmedlemmer er avgjørende for
162 organisering i flere av forbundets områder, bl.a. i IKT. LOs elev- og
163 studentmedlemskap bør også videreutvikles slik at tilbudet treffer unge i alle deler av
164 utdanningsløpet.

165 Forbundet bidrar til å styrke ungdomsarbeidet i LO blant annet gjennom aktiv
166 rekruttering av deltakere til sommerpatruljen og lærlingpatruljen, som er en sentral
167 arena for å nå og organisere unge arbeidstakere.

168

169 Organisering

170 ***EL og IT Forbundet vil drive systematisk og målrettet organisering av alle som***
171 ***jobber i forbundets bransjer, uavhengig av kjønn, etnisitet eller kultur.***

172 Forbundets overordnede mål er å organisere alle som jobber i forbundets bransjer.
173 Organisering betyr medlemsverving, skoling og utvikling av grunnorganisasjonen.
174 Uten systematisk organiseringsarbeid vil forbundet miste sin styrke i forhandlinger.

175 Organisering må forankres i hele forbundet og være en integrert del av all faglig
176 aktivitet. Det meste av organiseringsarbeidet gjøres av tillitsvalgte og medlemmer
177 lokalt. Sterke klubber er avgjørende for at saker kan løses på lavest mulig nivå.

178 EL og IT Forbundet vil styrke innsatsen for å organisere arbeidstakere med
179 minoritetsbakgrunn og arbeidstakere fra andre land. Organiseringsarbeidet må rette
180 seg mot alle yrkesgrupper forbundet representerer, inkludert merkantile, tekniske, IT
181 og administrative funksjoner.

182 Tid og ressurser til organiseringsarbeidet i alle ledd i forbundet er en forutsetning for
183 vekst og styrke.

184

185 Utdanning

186 ***EL og IT Forbundet vil sikre lik tilgang til utdanning for alle, styrke fag- og***
187 ***yrkesopplæringen og motarbeide privatisering av videregående opplæring og***
188 ***svekkelse av kvalifikasjonskrav.***

189 I en tid med stadige endringer i arbeidsoppgaver og kompetansekrav er det
190 avgjørende å videreutvikle arbeidstakernes kompetanse. Alle må ha lik mulighet og
191 tilgang til utdanning uavhengig av økonomi og geografi. Tilbud om etter- og

192 videreutdanning må også omfatte de som har falt utenfor det ordinære
193 arbeidsmarkedet. Dimensjonering av skoletilbud og tilgang på læreplasser er
194 avgjørende for å fullføre en fag- og yrkesopplæring.

195 Fag og yrkesopplæring skal føre til selvstendige og kvalifiserte fagarbeidere som
196 opplever stolthet, identitet og status i sine yrkesvalg. Det er viktig med likeverdig
197 tilgang til videre utdanning enten man kommer via studiespesialisering eller yrkesfag.

198 Styling og finansiering av utdanningssektoren er et offentlig ansvar. Fritt skolevalg
199 og privatisering vil føre til klasseforskjeller i utdanningssystemet. Modulisering og
200 andre modeller der opplæringstiden forkortes eller kvaliteten svekkes, aksepteres
201 ikke innen forbundets fagområder.

202 Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk må utformes slik at det gir en riktig innplassering
203 av yrkesfag på nivå 4 og 5 og slik at det ikke diskriminerer noen arbeidstakere og
204 ikke går på bekostning av eller svekker kvalifikasjonskravene på forbundets
205 fagområder. Forbundet mener at alle elektrofagene skal være lovregulerte og skal
206 arbeide mot oppsplitting eller svekkelse av kvalifikasjonskrav eller utdanninger.

207 Skolene må ha et fullt forsvarlig fysisk og psykisk opplærings- og arbeidsmiljø.
208 Mobbing, diskriminering og seksuell trakassering skal ikke forekomme. Alle må ha
209 rett og mulighet til etter- og videreutdanning gjennom hele yrkeslivet, ved at den
210 enkelte får finansiert livsopphold. Alle bedrifter skal ha partssammensatte
211 opplæringsutvalg. En del av årsverket avsettes til etter- og videreutdanning.

212 All offentlig videregående utdanning skal være gratis, også når det gjelder materiell
213 og utstyr og stipendandelen må økes. Den offentlige studiefinansieringen må økes.
214 Høyere yrkesfaglig utdanning likestilles og gis de samme rettighetene til videre
215 utdanning som universitets- og høyskoleutdanninger gir.

216 Utenlandske foretak som har langvarige oppdrag i Norge, må registrere seg som
217 lærebedrift og ta inn lærlinger. Kravet om bruk av lærlinger i offentlige anbud må
218 utvides til flere områder og forsterkes. En god og kunnskapsrik rådgivningstjeneste
219 er avgjørende for at ungdom gjør gode karrierevalg – partene i arbeidslivet må ta en
220 mer aktiv rolle i yrkesveiledningen.

221

222 **Medlems- og tillitsvalgtopplæring**

223 ***EL og IT Forbundet vil gjennom opplæring og skolering styrke engasjement,***
224 ***bevissthet og deltakelse hos medlemmer og tillitsvalgte på alle nivåer i***
225 ***organisasjonen.***

226 For EL og IT Forbundet er engasjement og deltakelse fra medlemmene en
227 forutsetning for å nå forbundets mål. Forbundet vil gjennom opplærings- og
228 opplysningsvirksomhet tydeliggjøre de fagpolitiske problemstillingene for medlemmer
229 og tillitsvalgte. Målet er å skape større bevissthet, deltakelse og engasjement på alle
230 nivåer.

231 Skoleringen skal være av høy kvalitet og bygge på fagbevegelsens verdigrunnlag:
232 frihet, likeverd, solidaritet og rettferdighet. Opplæringen skal tilrettelegges slik at den

233 utvikler kunnskaper, ferdigheter og trygghet for å utføre oppgavene som tillitsvalgt og
234 medlem.
235

236 **Bedriftsdemokrati og partssamarbeid**

237 ***EL og IT Forbundet vil styrke arbeidstakernes medbestemmelse og makt over***
238 ***egen arbeidsplass.***

239 Klimaendringer, pandemi, krig i Europa, energikrise, leveringskrise og økonomisk
240 ustabilitet har skapt store utfordringer for bedriftene, fagbevegelsen og den enkelte
241 arbeidstaker. Skjerpet global konkurranse og digitalisering av arbeidslivet har truffet
242 bransjene våre ulikt. Høye krav til effektivitet og fleksibilitet er imidlertid felles. For
243 mange har dette skapt dårlig arbeidsmiljø, økt sykefravær og frafall fra arbeidslivet.
244 Andre forhold, som ensidige arbeidsoppgaver, kontroll og overvåkning av
245 arbeidstakerne, svak jobb-beskyttelse, dårlig ledelse og grådige eiere, bidrar
246 ytterligere til å øke belastningen på arbeidstakerne.

247 Medbestemmelse for de ansatte er en grunnstein i det norske arbeidslivet. EL og IT
248 Forbundet vil styrke arbeidstakernes innflytelse og makt over egen arbeidsplass og
249 over styringen av virksomheten. Arbeidstakernes demokratiske rettigheter må
250 styrkes for å sikre et forsvarlig arbeidsmiljø, ivareta arbeidstakerrettigheter, hindre
251 sosial dumping og sikre virksomhetenes langsiktighet og samfunnsansvar.

252 EL og IT Forbundet ser partssamarbeidet som en viktig arena for å fremme
253 medlemmenes interesser. Tillitsvalgte som er anerkjent som ressurser i bedriften
254 oppnår mer for sine medlemmer enn de som møtes med motstand. Forbundet skal
255 bidra til at tillitsvalgte bygger seg en posisjon i virksomheten der de er relevante for
256 alle sider av driften som påvirker lønns- og arbeidsvilkår.

257 EL og IT Forbundet mener bedriftsdemokratiet må styrkes, og ansatte må være
258 representert i styrene der beslutningene vedtas.

259 **Arbeidsmiljø og HMS**

260 ***EL og IT Forbundet vil arbeide for en sterk lovgivning og effektivt tilsyn for å***
261 ***sikre et fullt forsvarlig arbeidsmiljø. Psykisk helse må få en større plass i***
262 ***arbeidet med å ivareta et forsvarlig arbeidsmiljø.***

263 EL og IT Forbundet mener at styrking av arbeidsmiljølovgivningen og mer effektiv
264 kontroll med og håndhevelse av lovverket må prioriteres av politiske myndigheter.

265 Verneombudenes posisjon i virksomhetene må styrkes. Alle arbeidsplasser skal ha
266 verneombud, og verneombudene må sikres en forsvarlig opplæring. Arbeidstakere
267 og tillitsvalgte må ha maktmidler til å stanse beslutningsprosesser med stor negativ
268 betydning for arbeidsmiljøet, inntil forhandlinger er gjennomført.

269 EL og IT Forbundet vil arbeide for et inkluderende arbeidsliv og trygge ansattes
270 arbeidshelse, og aktivt jobbe med forebygging og håndtering av rus- og

271 avhengighetsproblematikk. Psykisk helse og det psykososiale arbeidsmiljøet skal ha
272 et sterkt fokus.

273 Helsefarlig eksponering for asbest og kvarts er fortsatt en utfordring i flere bransjer
274 og yrker. EL og IT Forbundet vil jobbe for en nasjonal plan for å kartlegge og fjerne
275 asbest og redusere eksponering av kvartsstøv.

276 HMS-standarder skal inngå i anbud og kontrakter. Tillitsvalgtes rolle ved
277 kontorutforming og etablering av hjemmekontor må styrkes. Bruk av hjemmekontor
278 skal være basert på frivillighet og rammene regulert i tariffavtale og særavtale.

279

280 **Likestilling, inkludering og mangfold**

281 ***EL og IT Forbundet vil kjempe for reell likestilling, bekjempe diskriminering i***
282 ***alle former og styrke kvinners posisjon i forbundet og i arbeidslivet.***

283 EL og IT Forbundet vil kjempe for reell likestilling og like muligheter til deltakelse i
284 arbeid, samfunns- og organisasjonsliv uavhengig av kjønn, kjønnsidentitet og
285 kjønnsuttrykk.

286 For å bryte opp det kjønnsdelte arbeidsmarkedet må rådgivningstjenesten styrkes på
287 alle utdanningsnivåer. Det er behov for en langsiktig strategi for å bedre
288 kjønnsbalansen i fag- og yrkesopplæringen og arbeidslivet, og satsingen må
289 fortsette til det er minimum 20 prosent av begge kjønn på alle fagutdanningene.

290 Forbundet vil arbeide for en familiepolitikk som balanserer hensynet til familie- og
291 arbeidsliv, og som har som mål å sikre likestilt tilknytning til arbeidslivet for begge
292 foreldre. Kontantstøtten må avvikles for å fremme yrkesdeltakelse og likestilling.
293 Prisen på barnehageplasser og SFO må ned og på sikt bli gratis. EL og IT Forbundet
294 støtter kvinners rett til å bestemme over egen kropp. Retten til foreldrepenger må
295 knyttes til egen inntekt og stillingsprosent for å gi fedre og medforeldre reell mulighet
296 til å ta omsorgsansvar. Kvinners lovmessige del av fødsels- og foreldrepermisjon
297 etter fødsel skal ikke være kortere enn menns. Det må drives holdningsskapende
298 arbeid for å få fedre og medforeldre til å ta ut større del av omsorgspermisjonen.

299 Forbundet skal arbeide for å sikre en likere inntektsfordeling mellom kvinner og
300 menn. Lav- og likelønnskrav må forbli en sentral del av forbundets tariffpolitikk og
301 tiltakene må utvikles slik at vi får varig utjamning. Det må arbeides for at forbundets
302 tariffavtaler sikrer at arbeidstaker som har rett til svangerskapspenge eller
303 foreldrepenger etter lov om folketrygd, utbetales full lønn uten folketrygdens
304 inntektsbegrensninger.

305 Lønnsstatistikk etter kjønn og stillingsgrupper må være tilgjengelig på alle
306 arbeidsplasser. Rett til overtidsbetaling ved merarbeid i deltidsstilling må sikres i
307 arbeidsmiljøloven. Solidarisk støtte til lønnskampen til lavtlønte, kvinnedominerte
308 grupper er et grunnleggende prinsipp.

309 EL og IT Forbundet vil styrke kvinners posisjon i forbundet ved at flere kvinner
310 velges inn i styrer og utvalg lokalt og sentralt. Forbundet vil gjennom praktiske og

311 økonomiske tiltak tilrettelegge slik at fagorganiserte med omsorgsansvar har reell
312 mulighet til å delta i fagligpolitisk virksomhet.

313 EL og IT Forbundet ønsker et åpent og inkluderende samfunn og vil bekjempe alle
314 former for diskriminering, fascisme og rasisme. Slik diskriminering må bekjempes
315 gjennom forbedringer i lov- og avtaleverk, opplysningsvirksomhet og inkludering av
316 minoriteter i fagbevegelsens organer.

317 Barnehage, skole og andre offentlige tjenester må legge til rette for at foreldre til
318 barn med spesielle behov kan delta fullt ut i arbeidslivet. Arbeidsklær, brakke-,
319 garderobe- og toalettforhold er en del av likestillingsarbeidet.

320

321 Klima og miljø

322 ***EL og IT Forbundet vil bidra til en rettferdig klimaomstilling der fagbevegelsen***
323 ***er en pådriver for sterk politisk styring, grønn industriutvikling og kutt i***
324 ***klimagassutslipp.***

325 Klimakrisen er vår tids største utfordring. Den eneste måten å løse den på er å raskt
326 redusere forbruket av fossilt brensel og på sikt fase det helt ut. EL og IT Forbundet
327 representerer bransjer og organiserer ansatte med kompetanse til å løse
328 klimakrisen. Løsningene kan ikke overlates til markedskreftene, men forutsetter sterk
329 politisk styring. Forbundet vil kjempe for en politikk der klimaomstilling og sosial
330 rettferdighet går hånd i hånd.

331 EL og IT Forbundet støtter Paris-avtalens målsettinger. Norge og øvrige industriland
332 har et særskilt ansvar. Elektrifisering og grønn industrialisering er avgjørende for en
333 rettferdig omstilling med gode og trygge jobber. Offentlige midler må brukes på
334 forskning, utvikling og pilotprosjekter. Staten må bruke det offentlige eierskapet aktivt
335 til å gå foran i omstilling av næringslivet.

336 EL og IT Forbundet vil arbeide for at Norge oppfyller sine klimaforpliktelser og at
337 oljeinvesteringer gradvis fases ut til fordel for investeringer i fornybar teknologi og
338 industri.

339 Norge må overoppfylle sine forpliktelser til kutt i klimagassutslipp. Statens
340 pensjonsfond utland skal investere i miljøvennlig, fornybar energi og trekke
341 investeringene ut av selskaper som utvinner kull eller driver olje- og gassutvinning
342 basert på tjæresand og oljeskifer.

343 Støtten til investeringer i ladeinfrastruktur økes. Klimafremmende IKT-løsninger skal
344 bli en naturlig del av planlegging og prosjekteringsarbeid innen infrastruktur, energi
345 og transport. Klimafremmende teknologi tas i bruk i bolig-, nærings- og
346 industrimarkedet. Begrensninger for handel over nettet med kostnadsfri levering og
347 retur er et viktig klimatiltak. Fylkeskommunenes og kommunenes arbeid for
348 reduserte klimagassutslipp styrkes.

349

350 Internasjonal solidaritet og samarbeid

351 ***EL og IT Forbundet er en del av en global fagbevegelse og vil fremme fred,***
352 ***sosial rettferdighet og faglige rettigheter internasjonalt gjennom aktiv***
353 ***solidaritet og alliansebygging.***

354 Fagbevegelsen er en bevegelse for fred, rettferdighet og sosial velferd – ikke bare
355 nasjonalt, men også internasjonalt. Det dominerende økonomiske systemet
356 prioriterer fortjeneste for de få framfor menneskelige behov for de mange.
357 Klimaendringer, pandemi, krig og globalisering har forverret livsvilkårene for mange
358 arbeidere og svekket fagbevegelsen internasjonalt.

359 EL og IT Forbundet vil protestere mot norsk deltakelse i internasjonale militære
360 aksjoner som ikke baserer seg på FN-resolusjoner eller er hjemlet i FN-pakten.
361 Handelsavtaler må ha klausuler om faglige rettigheter, ikke svekke det nasjonale
362 demokratiet og ikke kreve ytterligere privatisering av offentlige tjenester. EL og IT
363 Forbundet støtter arbeidere verden over i kampen for faglige og demokratiske
364 rettigheter.

365 En verdig asyl- og flyktningspolitikk må minimum være i samsvar med rådene fra FNs
366 høykommissær for flyktninger (UNHCR). Gjensidig støtte – moralsk, økonomisk og
367 gjennom sympatiaksjoner – over landegrensene er nødvendig for å styrke den
368 internasjonale solidariteten. EL og IT Forbundet støtter det palestinske folk og den
369 palestinske fagbevegelsen.

370

371 **Norges forhold til Europa**

372 ***EL og IT Forbundet er kritisk til EØS-avtalens innvirkning på norsk arbeidsliv***
373 ***og vil arbeide for å ivareta nasjonal selvbestemmelse og arbeidstakernes***
374 ***rettigheter i forholdet til EU.***

375 EØS-avtalen har i dag en langt større innvirkning på norsk arbeids- og samfunnsliv
376 enn forutsatt. Gjennom stadig nye direktiv, dommer og forordninger bindes Norge til
377 beslutninger i EU. Handlingsrommet for nasjonal politikktutvikling blir stadig mindre,
378 mens reservasjonsretten ikke benyttes.

379 EL og IT Forbundet er særlig bekymret for utviklingen innenfor arbeidsliv og
380 arbeidsrett. EU-domstolen har gjentatte ganger vist at hensynet til fri flyt gis forrang
381 foran kampen mot sosial dumping, trygge ansettelser og faglige rettigheter. EU-
382 regler gis forrang framfor ILO-konvensjoner, norske tariffavtaler og norsk
383 arbeidslivslovgivning. EL og IT Forbundet krever at norske myndigheter går mot EU-
384 begrensninger i retten til kollektive kampmidler og nasjonal lønnsdannelse.

385 Samtidig er EU også i endring. Med Storbritannias utmelding har en av de største
386 motstanderne av reguleringer som verner arbeidsfolk mistet sin innflytelse over EUs
387 politikk. I en tid der antidemokratiske bevegelser vokser seg sterkere bidrar EUs
388 institusjoner til å ivareta demokratiske rettigheter. EU går i front for en offensiv
389 klimapolitikk.

390 EL og IT Forbundet mener det må utredes om det finnes et bedre alternativ til EØS-
391 avtalen som i større grad ivaretar nasjonal selvbestemmelse og arbeidstakernes
392 rettigheter. Som erfaringene fra Brexit viser, kan en oppsigelse av avtalen ha store

393 konsekvenser for næringsliv, sysselsetting og sikkerhet. EL og IT Forbundets mål er
394 å si opp EØS-avtalen, samtidig støtter vi at konsekvensene og mulighetene en
395 utmeldelse medfører må utredes videre.